

ספר פורים בציון

הלכות פסוקות, הנהגות ישרות
מנהגים טהורים ואורחות חיים

עם ביאורים נבחרים ומקורות חצובים
ממעיינות טהורים
מגאוני הפוסקים ראשונים ואחרונים
והמקובלים המובהקים

בענייני

חודש אדר • ימי הפורים

כתבתיו וחברתי בחסדי ה' יתברך וחמלתו עלי
הצב"י **בן ציון מוצפי יצ"ו**
בן להגאון הצדיק והעניו, מושיען של ישראל
המקובל הרב **סלמן מוצפי זצ"ל** וזיע"א
חסידא קדישא לישראל

י"ל ע"י מכון "בני ציון"
אדר א' ה'תשע"ט

פורים בציון

כל הזכויות שמורות למחבר

הכתובת

ישיבת "בני ציון"

ת"ד 50227 ירושלים

להערות, תיקונים ובירורים בענייני הספר:

MBZM50227@gmail.com

תוכן

11	.....	הקדמה
20	.....	צילום כתב-יד קדשו של מור אבי ז"ל ◊ מסידור "שר שלום" לפורים
23	.....	מעשה רב
35	.....	דרוש א ◊ מוחיית עמלק
41	.....	דרוש ב ◊ נצחיות הפורים
א	.....	פרק א ◊ חודש אדר
ז	.....	פרק ב ◊ שבעה באדר
ג	.....	פרק ג ◊ אדר בשנה מעוברת
מו	.....	פרק ד ◊ שבת "שקלים"
נו	.....	פרק ה ◊ שבת "זכור"
צב	.....	פרק ו ◊ מעלת וקדושת ימי הפורים
קטו	.....	פרק ז ◊ תענית-אסתר
קמז	.....	פרק ח ◊ זכר למחצית-השקל
קסז	.....	פרק ט ◊ ערב פורים – ליל פורים
קפז	.....	פרק י ◊ קריאת-המגילה

- פרק יא ◊ מלאכה בפורים..... רסב
- פרק יב ◊ דיני ומנהגי התפילה ביום..... רעו
- פרק יג ◊ משלוח-מנות ומתנות-לאביונים..... רפה
- פרק יד ◊ דיני ומנהגי סעודת פורים..... שיו
- פרק טו ◊ עד דלא ידע..... שלז
- פרק טז ◊ פרוזים ומוקפים..... שנה
- פרק יז ◊ מנהגים שונים בימי הפורים..... שפו
- פרק יח ◊ נישואין, מילה והכנסת ספר-תורה בפורים..... שצה
- פרק יט ◊ קריאת פרשת "פרה"..... תט
- פרק כ ◊ פרשת החודש..... תטז
- שער התפילות ◊ תפילות לימי הפורים..... תכג
- קיצור ההלכות..... תלג
- מפתחות..... תנה

לעילוי נשמת

הגב' הנכבדה מרת רוזה בת שרה למשפחת אייל ע"ה

נלב"ע כ"ז חשוון תשע"ז

ת.נ.צ.ב.ה.

תוכן הענינים

פרק א ◊ חודש אדר.....א

א. מעלת החודש ואו ב. חלוקת החודשים בין יעקב לעשיו וגו ג. רמז חודש "אדר" והו

פרק ב ◊ שבועה באדר.....ז

א. מעלת שבועה באדר וזו ב. התענית והלימוד בשנה מעוברת ויא ג. קריאת ספר-תורה בשבועה באדר ויב ד. קריאת "ויחל" כשאין עשרה מתענים וזו ה. אמירת "עננו" ויטו ו. נשיאות-כפיים וכא ז. נשמת משה רבנו - נשמה כוללת וכדו ח. תענית למי שאין ידוע יום פטירתו ולו

פרק ג ◊ אדר בשנה מעוברת.....לג

א. "פורים קטן" ולגו ב. משתה ושמחה ב"פורים קטן" ולהו ג. דין שנה מעוברת לעניין בר-מצוה ולוו ד. דין שנה מעוברת לעניין אזכרה ולטו

פרק ד ◊ שבת "שקלים".....מג

א. תקנת רבותינו לקרוא בעניין השקלים ומגו ב. סדר העולים בשבת זו ומגו ג. סדר הקריאה כשחל ראש-חודש אדר בשבת ומטו ד. הפטרת פרשת "שקלים" ונבו ה. טעו ולא קראו "שקלים" בזמנה ונדו

פרק ה ◊ שבת "זכור".....נו

א. קריאת פרשת "זכור" ונוז ב. חובת זכירת עמלק וסו ג. מעלת שבת "זכור" וסבו ד. חובת קריאת פרשת "זכור" וסוו ה. מעלת קריאת פרשת "זכור" וסחו ו. חובת קריאתה בעשרה וסטו ז. התיקון הנעשה בקריאה זו ועאו ח. קטן בעליית "זכור" ועגו ט. חיוב נשים בשמיעת פרשת "זכור" ועדו י. פיוט "מי כמוך ואין כמוך" ועחו יא. מקום אמירת הפיוט "מי כמוך" ופוו יב. דרשת שבת "זכור" ופגו יג. מעלת המשתתפים בדרשת שבת "זכור" ופוו יד. אזהרה לדרשנים שיעשו לשם שמיים וצו

פרק ו' ◇ מעלת וקדושת ימי הפורים..... צב

א. מעלת הפורים|צבו ב. קבלת התורה מרצון|צגו ג. מעלת פורים ככפורים|צוו
 ד. מעלת מרדכי ואסתר|צהו ה. מעלת יום י"ד באדר|קדו ו. כל המועדים בטלים
 חוץ מפורים|קוו ז. מעלת הנשים בנס פורים|קידו

פרק ז' ◇ תענית-אסתר..... קטו

א. יום י"ג באדר|קטוו ב. טעם התענית|קכאו ג. תענית ביום הסמוך למועד|קכהו
 ד. מעלת יום זה|קלו ה. הנהגה הראויה בתענית|קלבו ו. חל י"ג באדר ביום
 שבת|קלהו ז. תענית שלושה ימים|קלוו ח. מזמור "למנצח על איילת השחר"|קמדו

פרק ח' ◇ זכר למחצית-השקל..... קמז

א. מנהג "זכר למחצית-השקל"|קמזו ב. טעמים שנותנים רק חצי שקל|קנו ג. מעות
 מעשר|קנוו ד. שיעור נתינת "מחצית-השקל"|קנהו ה. מי המחוייבים ב"מחצית-
 השקל"|קסו ו. דין נשים וילדים ב"מחצית-השקל"|קסבו ז. יזהר לומר: "זכר
 למחצית השקל"|קסדו ח. סדר הנתינה|קסהו

פרק ט' ◇ ערב פורים – ליל פורים..... קסז

א. טבילה בערב פורים ובגדי יום-טוב|קסזו ב. המנהג להרבות באורה|קסחו ג. סדר
 תפילת ליל פורים|קעאו ד. כוונה ב"אמת ואמונה"|קעבו ה. טעם אמירת "ואתה
 קדוש"|קעגו ו. הכרות "על הניסים" לפני תחילת העמידה|קעוו ז. תפילת "על
 הניסים" בליל פורים|קעזו ח. סדר התפילה כשחל ליל פורים במוצאי שבת|קעטו
 ט. ברכת "בורא מאורי האש" קודם קריאת-המגילה|קפאו י. טלטול המגילה כשחל
 י"ג בשבת|קפגו

פרק י' ◇ קריאת-המגילה..... קפז

א. זמן קריאת-המגילה|קפזו ב. ביטול תורה למקרא-מגילה|קפטו ג. תשלומין
 לקריאת-מגילה של לילה|קצבו ד. קריאה מפלגה-המנחה למי שאנוס|קצגו ה. מגילה
 בלילה או ביום, מה עדיף?|קצהו ו. איסור אכילה ושינה קודם קריאת-המגילה|קצוו
 ז. לקרוא המגילה בעשרה|קצחו ח. צירוף נשים וילדים לעשרה|ראו ט. נשים
 בקריאת-המגילה|רגו י. אָבֵל בקריאת-המגילה|רוו יא. לפשוט המגילה כאיגרת קודם
 הקריאה|רוז יב. שיעמדו שנים אצל הקורא|ריו יג. "לשם יחוד" קודם קריאת-

המגילה וריו יד. לעמוד בשעת הברכות וריו טו. לכוון בברכת "שהחיינו" על כל מצוות הפורים וריו טז. שכח לברך "שהחיינו" לפני הקריאה ורסזו יז. הקורא צריך לעמוד וריו יח. אסור להפסיק בדיבור באמצע הקריאה ורכו יט. אמירת פסוקים בקול ורכגו כ. קריאת עשרת בני המן ורכו כא. מנהגים בקריאת-המגילה ורלו כב. כוונות בקריאת-המגילה ורלאו כג. הכאה כשמזכירים "המן" ורלדו כד. טעמים להכאת "המן" ורלטו כה. מנהגים בהכאת המן ורמוו כו. איסור השימוש בחומר-נפץ ורמחז כז. להזהיר גדולים על הקטנים שלא יפריעו ורנו כח. לכרוך המגילה קודם ברכה אחרונה ורנדו כט. סדר ברכה אחרונה ורנו ל. ביאור ברכה אחרונה ורנחז לא. פסוקים אחר קריאת-המגילה ורסו

פרק יא ◊ מלאכה בפורים..... רסב

א. איסור עשיית מלאכה בפורים ורסבו ב. עשיית מלאכה בליל פורים ורסו ג. עשיית מלאכה בי"ד למוקפין, ולהיפך ורסזו ד. מלאכה לצורך הפורים ורעו ה. כתיבת איגרת-שלומים ורעאו ו. תספורת וגזיזת ציפורניים בפורים ורעבו ז. מלאכה על-ידי גוי ועדרו

פרק יב ◊ דיני ומנהגי התפילה ביום..... רעו

א. תפילת שחרית בהשכמה ורעו ב. סדר קריאת-התורה ורעהו ג. ברכות המגילה ורפבו ד. להשאיר הספר-תורה בתיבה לקריאת-מגילה ורפגו ה. שיר של יום ורפו

פרק יג ◊ משלוח-מנות ומתנות-לאביונים..... רפה

א. סדר קיום מצוות היום ורפהו ב. שיעור מתנות-לאביונים ורצאו ג. זמן מצות מתנות-לאביונים ורצדו ד. תפילה קודם קיום מצוות מתנות-לאביונים ומשלוח-מנות ורצהו ה. משלוח מאכלים לסעודת היום ורצו ו. משלוח-מנות בשני מינים הראויים לאכילה ורצטו ז. מה נקרא שני מיני מאכל ורצגו ח. שלח שני מיני יין ורצו ט. חיוב נשים במשלוח-מנות ומתנות-לאביונים ורצו י. חיוב קטן במשלוח-מנות ומתנות-לאביונים ורצו יא. משלוח-מנות ומתנות-לאביונים לקטן ורצו יב. משלוח-מנות לרבו או לאביו ורצו יג

פרק יד ◊ דיני ומנהגי סעודת פורים..... שיז

א. זמן סעודת פורים ושיזו ב. הדלקת נרות בסעודת פורים ושכאו ג. לעשות הסעודה

עם בני-ביתו|שכדו ד. חובת אכילת פת בסעודת פורים|שכהו ה. סעודת פורים בשפע ושמחה|שלו ו. לעשות סעודה בבשר|שלאו ז. ט"ו מינים בסעודה|שלו ח. לשיר בסעודה שירי שבח לה'|שלו

פרק טו ◇ **עד דלא ידע** ..... שלז

א. ביאור "עד דלא ידע"|שלו ב. שיכרות בפורים|שמוז ג. מעלת השמחה ביום זה|שנו

פרק טז ◇ **פרזים ומוקפים** ..... שנה

א. מוקפת חומה מימות יהושע|שנהו ב. מי נחשב מוקף או פרוז|שנהו ג. בן-עיר שהיה בעלות-השחר בעירו, ועלה לאחר מכן לכרך|שסגו ד. תושב עיר שעלה בליל ט"ו לכרך|שסדו ה. בן-כרך שיצא מהכרך בי"ד ביום, וחזר ביום ט"ו|שסו ו. בן-עיר שהיה בליל י"ד בכרך, ודעתו לחזור לביתו בעוד לילה|שסז ז. ערים המסופקות בארץ-ישראל|שסז ח. ערים המסופקות בחוץ-לארץ|שעהו ט. קריאת-התורה בערים המסופקות|שפו י. אמירת "על הניסים" בערים המסופקות|שפכו יא. מצוות הפורים בערים המסופקות|שפדו

פרק יז ◇ **מנהגים שונים בימי הפורים** ..... שפו

א. מנהג לעשות צורת המן|שפוו ב. מנהג אכילת זרעונים בפורים|שפזו ג. מנהג אכילת מאפה משולש בפורים|שצו ד. מנהג אכילת ביצים ומאכלי חלב בפורים|שצבו ה. זהירות מ"לא ילבש" וקלות-ראש|שצגו ו. האיסור לעשות חוכא ואיטלולא מדברי חז"ל|שצהו

פרק יח ◇ **נישואין, מילה והכנסת ספר-תורה בפורים** ..... שצה

א. נישואין בפורים|שצהו ב. סעודת נישואין בפורים|תבו ג. סעודת מילה, פדיון ובר-מצוה בפורים|תדו ד. הכנסת ספר-תורה או סיום מסכת בפורים|תזו

פרק יט ◇ **קריאת פרשת "פרה"** ..... תט

א. דין קריאת פרשת-פרה|תטו ב. חיובה מדאורייתא או מדרבנן|תיבו ג. הפטרת שבת "פרה"|תידו ד. שכחו לקרוא פרשת "פרה" בזמנה|תידו

פרק כ ◇ **פרשת "החודש"** ..... תטז

א. דין פרשת "החודש"|תטזו ב. ראש-חודש ניסן שחל בשבת|תיחו ג. הפטרת שבת "החודש"|תיטו

הקדמה

"על-פן קראו לימים האלה פורים" [אסתר ט, כו]

"צהלי ורגי יושבת ציון" [ישעיה יב, ו]

להיות עשים את שני הימים האלה ככתבם וכזמנם בכל-שנה ושנה [אסתר ט, כז]. הימים האלה מסוגלים ומועילים לקבל תפילותינו מידי שנה בשנה. ובפרט לאחר קיום מצוות היום הזה, בשמחה בהתעוררות ובכוונה. כי אמר רבנו האר"י ז"ל שהאור המתגלה על-ידי המצוות אינו מסתלק ולא פנה. אלא מאיר בעוזו כבזמן מרדכי ואסתר ראשי-עם אשר קנה. ובפרט ישתדל האדם להרבות היום את התפילה והתחינה. בעד ישראל שה פזורה, להיושע מהגלות הקשה אנחנו והשכינה. להיות תורתנו ומצוותינו לנו למגן וצינה. משפטינו לנגדנו וחוקותיו לא נסור ממנה. כי אבן מקיר תזעק וכפיס מעץ יענה. ומעצת היצר הצורר תשמרנה. יפרד נא מעלינו אם השמאל ואימינה. ואבנה גם אנכי ממנה. וימלא כפו ממנה. וכפתור תחת שני הקנים ממנה.

כח יש ביום זה, לחתום ולסתום פיות כל בעלי ספחת, צרעת ובהרת לבנה. הפוערים פיהם ודוברים עלינו דברי לעז ושטנה. המקטרגים והמשטינים נגדנו הן למעלה הן למטה, מדי יום ועונה. ויקח אותה ויענה בכוונה. גם הזוממים להשמיד ולאבד בני עם-קודש כולנה. ועיני ביניהם תיכלנה. האומרים [ישעיה ז, ה]: "נעלה ביהודה ונקיץנה ונבקענה". עצתם וזממם תשפלנה. מיער חזיר ירענה. כי את אל רוחם לא נאמנה. ופרסה איננה מפריסה ושסע שוסעת איננה. מלפניו תחינה. כי יפיל אויבנו ושונאינו המתיעצים עלינו רעה איתנה. חורשים מזימה מכל עבר ופינה. קינה היא וקוננוה, בנות הגויים תקוננה. וארצם "היתה נה תנים חציר לבנות יענה" [ישעיה לד, ג]. להעביר לסלק להכרית ולמגר כל הקמים עלינו מכל עיר ומדינה. קשתו דרך ויכוננה. "ואת נפש אויביך יקלענה" [שמואל-א כה, כט]. לא יבואו אל ערינו, לא יורו

וְיִשְׁמַע מִבְּרַחֲמֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְיִשְׁמַע מִבְּרַחֲמֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ

כוננת שר שלום זמניות לנ

הקדמת העובדה ופורים נעתיקה מסידור הרישי דיעא

הזנוכה ופורים הם שני הזמנים שהם ביסוד שרם יעקב והל שרם מלכות דמה זמן דכל שישו המצוי והשכך כל ההמשכות והזמנים המזי בכיכות הם משורשי יעקור העלונים ליעקור דכל הפישים. הוא להעלות שין מכוויו כלים וארות דמה דיעקור דזון ליעקור דישמרת. והרם ליעקור דאואו וכערו ער דם העלות ולהשיך אלפי המחון דמה זמן אלפי דל"ם נכרה והגלם רצ' במקשה : *וְעַל כִּי אָמַר יִשְׂרָאֵל אֶעֱזָב אֱלֹהֵי אֲבוֹתַי וְעָלַם מִיְהוָה וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל יָשׁוּב וְיִשְׁמַע מִבְּרַחֲמֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ*

מצוה דרבנן דולא המור הם כבוד דהני שהם יעקור דשרי כהכ' *וְעַל כִּי אָמַר יִשְׂרָאֵל אֶעֱזָב אֱלֹהֵי אֲבוֹתַי וְעָלַם מִיְהוָה וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל יָשׁוּב וְיִשְׁמַע מִבְּרַחֲמֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ* והם שני דרבנן דעשית עשי רחמי וכו' והם כעקב ודחל דשרי חנה ונה"י :

הנה ענין סנת כמות נז הנוכה שורשים סוכב על יתור אחי עליין הנק' נד והוא שבתיות כרסה אי יכון עוב וקסא. ובהיות כרסה בי ימין סני ואלהים מישוה ובהיות כרסה נז ימין סיה ודגני שישו :

עוד יכון שבתיה אי נסנו כל המזידים הגל. והוא שיכין להשך שני עוב סני סיה שהוא כספי להרקי. לטק שהא' בן ובמלת נז ליהרם בני יהודים זא עשה נז הנוכה :

אמנם החלה חכון להשיך לזא מאי כח להחיות דמי יהודים והוא שיכין השם הקדוש הזה נדל"ר שהוא רשח בית להרליק נז הנוכה והוא שני סיה דבוע אהיה בתך ואז דמה והוא החלשות

עַל כִּי אָמַר יִשְׂרָאֵל אֶעֱזָב אֱלֹהֵי אֲבוֹתַי וְעָלַם מִיְהוָה וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל יָשׁוּב וְיִשְׁמַע מִבְּרַחֲמֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ

כוננת שר שלום זמניות

יוד הה וז הה | **הנוכה** להשיח מאי
| יהוה, יוד הה וז הה | לטק סני וכיו
| יוד ואז דלת הה הה | לזי אותי | יוד דז ואז ה' קדוהני הנוכה
| ואז ואז הה הה | ביי החל | גם להשי לטק אחתי דני
| | | יתודם החל שהוא ססי
| | | כיה דהנוכה

כמי איהחיותה חכני יאהחיותהים ייק יאהחיותה *א*

כרסה ששעה נסיס ייכין ככל ער סלך העולם ולהכנס אלם סניסי ומקקב בחכוד חמת נתי דוא כידוע ואחיס יכין :

שעשה ברוך אתה יהוה אלהינו אלהינו מלך העולם ייכין לשני אל דרמזיו בחנוכה אחד בני דודין ואי זכני שהוא ססי חנה ואחרי ביסם חויה וזי אחתי וחביי ויכין שעתה סחמלאין ועשו ססי שיע' הם כסנים לטקן אלהים דיורין וזי אחתי שורשו ססי שיע'

אלף למד ייז די זאז די | **אלף למד** ביי שיע' | ייקרה ייא' |

אלהים אלף למד די יוד מם | ביי שיע' |

נסים נסי יוד הא ואז הא **ארני** והם נזיה ויסוד חכני ששנים הוא ום של נסיס.

*אבותינו
א וְעַל כִּי אָמַר יִשְׂרָאֵל אֶעֱזָב אֱלֹהֵי אֲבוֹתַי וְעָלַם מִיְהוָה וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל יָשׁוּב וְיִשְׁמַע מִבְּרַחֲמֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ*

צילום כתב-יד קדשו של מור אבי צוק"ל וזיע"א, מסידור כוונות "שר שלום" כוונות זמניות, לפורים.

מעשה רב

עובדות והנהגות, חידושים וביאורים

מאת רבותי זצוק"ל ואדוני אבי עטרת ראשי זצוק"ל וזיע"א

חודש אדר

א. משנכנס "אדר" חודש הנהדר, האירו פני מור אבי ז"ל כפני להבים. בעוז ותעצומות כאיילת אהבים. סיבב עצמו בחיבורים כנחל מלא מים רבים. בענייני והלכות הימים הנפלאים הערבים. והיה חוקר ודורש ברבים. בענייני הפורים ופרטיהם המרובים. בטעמי התענית, מנהגיה היקרים והמשולבים. במצוות הפורים הנזכרים בכתובים. [הקדמה].

שבעה באדר

שנת ה'תקנ"א, עם הסכמת הגאון החיד"א ז"ל. וכן היה מנהגו של מור אבי ז"ל, לעשות לימוד ברוב-עם כל הלילה, עם תפילות ותחנונים רבים. זיע"א. [עמוד יא].

התענית וחלימוד בשנה מעוברת

ג. בשנה מעוברת, המנהג לעשות עיקר הלימוד והתענית באדר שני, כמו שכתב הגאון רבנו יוסף חיים ז"ל בספרו רב ברכות [עמוד קצב]. ומכל

לימוד לשבעה באדר

ב. מנהג ישראל קדושים בכל אתר, להתאסף אגודות אגודות, לעסוק בתורה בליל שבעה באדר. ורבים נוהגים ללמוד יחד בספר "תיקון שבעה באדר", אשר בו יש: משנה, גמרא, מדרשים ופירושים על מעלת משה רבנו עליו השלום. ואחרי-כן לומדים במדרשי חז"ל, ממדרש "ואתחנן" וממדרש "וזאת הברכה", העוסקים בפטירת משה רבנו עליו השלום. ויצא לאור בדפוס "ליוורנו"

דרוש א מחיית עמלק

זיכרון מצות מחיית עמלק בכל דור

התורה הקדושה מצווה אותנו את זכירת מלחמת עמלק, ומצות מחייתו מן העולם בכל דור ודור, ככתוב [דברים כה, יז]: "זכור את אשר עשה לך עמלק", וככתוב [שם, יט]: "תמחה את זכר עמלק מתחת השמים, לא תשכח". ואמרו רבותינו ז"ל במדרש [איכה רבה פרשה ג אות ת בסופו]: "רבי נתן אומר: לא בא המן אלא לזכר ישראל, הדא הוא דכתיב [אסתר ט, כח]: "וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם". ע"כ. ופירש הגאון רבי שמואל אשכנזי מקושטנדינא ז"ל [פירוש יפה ענף, שם] וז"ל: "כדי שעל-ידו ייזכר לדורות גם מחיית עמלק, שימי הפורים לא יעברו, ולא תעבור גם מחיית עמלק". ע"כ.

המן הרשע, מבני בניו של עמלק היה [ראה תחומא בשלה, כח]. ובא להזכירנו בגזירתו ובנס שנעשה לאחר מכן, את מצות מחיית עמלק שהיה סב סבו, ומחיית זרעו בכל דור ודור. ורמז יש לזה בשמו "המן", כי במילוי אותיות שמו יש גם כן אותיות המן: ה"ה מ"ם נו"ן, ללמדך כי יש "המן רבה" ויש "המן זעירא", הן המן בן המרתא והן כל רשע שקם מזרעו, את כולם יש למחות מן העולם.

וכתב בספר חמדת ימים [חודש אדר פרק א]: "איהו עמלק, איהו גוליית, איהו ס"מ הרשע, איהו מלאך-המוות". ע"כ. [וראה עוד בווהר הקדוש כי תצא דף רפא ע"א]. כל אלו, משורש אחד, ובימי הפורים נכנעים כל הכוחות הללו תחת יד ישראל. ויש לבאר טעם ושורש הדברים.

(* עם סיום עריכת הספר לדפוס, צירפנו שתי דרשות ממחברות כתב-יד מורנו ורבנו שליט"א, אשר דרשן במקהלות לפני שנים רבות, ואמרנו עם הספר לזכות את עם-הקדוש מדברים יקרים ונחמדים אלו, ובהורמנותיה דמורנו ורבנו שליט"א הבאנום כאן להגדיל תורה ולהאדירה.

פרק א

חודש אדר

א. חודש אדר מעלתו חשובה ביותר, ומזלם של ישראל עולה בו. גם מזלו "דגים", והדגים פרים ורבים. וניסים רבים נעשו בו לישראל, ולכן מרבים בו בשמחה.

כתב: "באדר דבריא מזליה, גם שאמרו אין מזל לישראל, מכל מקום מגלגלין זכות ליום זכאי, וחובה ליום חובה". מן הדברים הללו אנו למדים על סגולת ומעלת חודש אדר, חודש שאירעו בו ניסים וישועות לישראל, והוא מזומן לטובה לכל בני־ישראל לדורות עולם, ובפרט בעניינים שבין ישראל לאומות העולם. ועיין מה שכתבנו בעניין מזל ישראל, בספר נחמת ציון [עמוד עג].

וכתב בספר מגלה עמוקות [אופן מד] בשם סודי רוזא: "שם המלאך הממונה על חודש אדר, הוא אברכיא"ל, ויש תחתיו כ"ה מלאכים שכולם שמם לטובה וכו'. ולפי שמלאך אברכיא"ל הוא מלשון ברכה, לכן "וזאת הברכה אשר ברך

א. בתלמוד [תענית כט, א] אמרו: "אמר רב: משנכנס אדר מרבין בשמחה". ועוד אמרו [שם, ב]: "אמר רב פפא: הילכך, ברי־ישראל דאית ליה דינא בהדי נכרי, לישתמיט מיניה ב"אב" דריע מזליה, ולימצי נפשיה ב"אדר" דבריא מזליה [ישראל שיש לו דין עם נכרי, ישתמט ממנו בחודש אב, מאחר ומזלו רע, וישתדל לדון עמו בחודש אדר, שמזלו טוב]". ע"כ.

וכתב בחידושי הריטב"א ז"ל [שם]: "ואף־על־גב שאין מזל לישראל, הני מילי בשאר ימים, אבל בשני חודשים אלו [אדר ואב], יש מזל, שכן נגזר עלינו מן השמים. ואפשר עוד, דמזל לאו דווקא, אלא על הגזירה קרי "מזל" בלשון בני־אדם". ע"כ. והמהרש"א ז"ל [חידושי אגדות שם]

שער התפילות

**פרק א
חודש אדר**

מעלת החודש

א. חודש אדר מעלתו חשובה ביותר, ומזלם של ישראל עולה בו. גם מזלו "דגים", והדגים פרים ורבים. וניסים רבים נעשו בו לישראל, ולכן מרבים בו בשמחה. א.....

חלוקת החודשים בין יעקב לעשיו

ב. חודש זה, לקחו יעקב אבינו לחלקו, כבר בשהייתו בבטן אימו, שכן יעקב ועשיו חילקו ביניהם את חודשי השנה כך: עשיו נטל לחלקו את "טבת" "שבט" ו"חמוז", ומחודש "אב" עד תשעה בו. ויעקב נטל לחלקו את "אדר" ו"ניסן", שהם שייכים לעם ישראל, וטובים הם עד למאוד. ג.....

גרמז חודש "אדר"

ג. י"ב חודשי השנה נרמזים ב"ב מהאותיות של אל"ף-ב"ת: חודש "ניסן" הרומז לשכינה, נרמז באות ה"א. וחודש "אדר", בו זמם המן הרשע - הוא הנחש, להשמיד זרע ישראל חלילה, נרמז באות קו"ף, כי הסיטרא אחרא מנסה להידמות לקדושה, והיא כקוף בפני אדם. ולכן ההפרש במספרם הוא צ"ה, כמנין "המן"..... ה

**פרק ב
שבעה באדר**

מעלת שבעה באדר

א. יום שבעה באדר, הוא יום פטירת ארון הנביאים - משה רבנו עליוהשלוש. ונהגו

במקומות רבים להתענות ביום זה, כי הוא רבם של כל ישראל, ומתענים ביום פטירת הרב. ויזהרו ללמוד תורה כליל שבעה באדר, וטוב ללמוד בספר "תיקון שבעה באדר"..... ז

התענית והלימוד בשנה מעוברת

ב. בשנה מעוברת, המנהג לעשות עיקר הלימוד והתענית באדר שני. ומכל מקום גם באדר ראשון עושים לימוד כלילה, כנהוג, וכן תענית ביום. וכן היה מנהגו של מור אבי ז"ל..... יא

קריאת ספריתורה בשבעה באדר

ג. בתענית שאינה מחמש תעניות, אלא היא תענית שגורו או קיבלו עליהם הציבור, כגון: בימי השובב"ם, בשבעה באדר, תענית ערב ראש-חודש או על כל צרה שלא תבוא, יש נוהגים להוציא ספריתורה ולקרוא בו שלושה עולים בקריאת "ויחל", ומקום שפשט המנהג כן, יש להם על מה שיסמוכו. יב.....

קריאת "ויחל" כשאין עשרה מתענים

ד. כשאין בבית-הכנסת עשרה מתענים, דעת רוב האחרונים שמספיק שישה מתענים כדי לקרוא בתורה בפרשת "ויחל", והארבעה שאינם מתענים יצטרפו עמם. ודעת רבנו חיים פלאני ז"ל, שצריך שיהיה רוב מנין, שהם שבעה מתענים, וכן הסכים הרב יביע אומר ז"ל..... יז

אמירת "עננו"

ה. אם יש מניין שמתענים בשבעה באדר, אומרים הציבור בתפילת לחש "עננו" ב"שומע תפילה", והשליח-ציבור אומרה בין "גואל" ל"רפאינו", כבכל תענית-ציבור. יט.....